

Jeg synes...

Aabenraa
Kommune

Vejledning

Medarbejderes brug af ytringsfrihed i Aabenraa Kommune

Forord

Hovedsamarbejdsudvalget (HMU) har med bidrag fra medarbejderne i Aabenraa Kommune udarbejdet denne vejledning. HMU har i mere end et år arbejdet på vejledningen, som nu er klar, efter at Folketingets Ombudsmand i januar 2019 kom med sit syn på fem konkrete sager om offentligt ansattes ytringsfrihed i Aabenraa Kommune fra november 2017.

Offentligt ansattes ytringsfrihed er en selvfølge for Aabenraa Kommune. Vi anser den offentlige og demokratiske debat som en forudsætning for et velfungerende demokrati, og vi ønsker at understøtte den.

Vi er opmærksomme på, at der kan være mange spørgsmål til, hvad og hvordan man kan ytre sig som ansat og som privatperson. Det vil vi med denne vejledning gerne yde vores bidrag til at afklare. Vi har forsøgt at give svar på de spørgsmål, som medarbejdere har givet udtryk for, at de er i tvivl om. Vi er klar over, at det ikke er muligt at afdække alt, og der kan opstå andre spørgsmål. Vi håber dog, at vores vejledning og vores spørgsmål/svar vil hjælpe jer. Vejledningen skal læses i sin sammenhæng for at belyse alle elementer af offentligt ansattes ytringsfrihed, men helt kort kan vejledningen sammenfattes til:

Udtryk dine meninger på egne vegne og ikke arbejdspladsens, overhold tavshedspligten, videregiv ikke fortrolige oplysninger, og undgå grove, krænkende udtalelser.

I Aabenraa Kommune ønsker vi at fremme et aktivt ledelses- og MED-system. Derfor vil vi opfordre til, at du også benytter dine muligheder for at drøfte bekymringer, dele uenigheder og udtrykke kritiske holdninger internt overfor din leder og i dit MED-udvalg for eksempel via din tillidsrepræsentant eller en arbejdsmiljørepræsentant.

Tom Ahmt, formand for HMU og kommunaldirektør
Heidi Hald, næstformand i HMU

HMU, den 9. april 2019

Justitsministeriets vejledning

Justitsministeriet udgav i oktober 2016 en vejledning om offentligt ansattes ytringsfrihed. Den danner grundlag for Aabenraa Kommunes kommunikationspolitik og denne vejlednings spørgsmål og svar.

I Justitsministeriets vejledning skitseres rammerne for offentligt ansattes ytringsfrihed. Holder man sig inden for disse rammer, må man som udgangspunkt sige, hvad man vil. Det gælder, selv om man udtaler sig kritisk overfor sin arbejdsplads. Det gælder også, selv om man ikke først har rejst kritikken internt eller i øvrigt orienteret sin ledelse.

Følgende rammer skal iagttages:

Man skal gøre det klart, at man udtaler sig på egne vegne og ikke på myndighedens vegne.

Når man ytrer sig på egne vegne, kan ledelsen ikke kræve, at man først skal indhente tilladelse til at fremføre en påtænkt ytring. Ledelsen kan heller ikke kræve, at man skal orientere ledelsen om ytringer, der fremsættes på egne vegne.

Hvis der er risiko for, at offentligheden fejlagtigt vil kunne opfatte en ytring som udtryk for myndighedens synspunkter, skal man være opmærksom på at præcisere, at man ytrer sig på egne vegne.

Man må ikke bryde sin tavshedspligt

Hvis man er i tvivl, hvorvidt en oplysning er fortrolig og dermed omfattet af tavshedspligten, kan man f.eks. drøfte det med sin leder.

Udgangspunktet er, at offentligt ansatte ikke må ytre sig om oplysninger, der er omfattet af tavshedspligten. Offentligt ansatte har dog meddeleret, hvis de bliver bekendt med ulovlig forvaltning.

Man må ikke udtale sig på en freds- og ærekrænkende måde, f.eks. ved at fremsætte injurier.

Offentligt ansatte må – ligesom andre borgere – ikke komme med freds- og ærekrænkende udtalelser. Det drejer sig om videregivelse af oplysninger om en anden persons rent private forhold eller fremsættelse af injurierende udtalelser.

Man må ikke udtrykke sig i urimelig grov form eller fremsætte åbenbart urigtige oplysninger om væsentlige forhold inden for ens eget arbejdsområde.

Man må heller ikke ytre sig i urimelig grov form om sin arbejdsplads. Det betyder, at man godt må udtale sig groft kritisk om forholdene på sin arbejdsplads, hvis forholdene giver grund til det. Men man må ikke udtale sig i en urimelig grov form.

Herudover må man ikke fremsætte åbenbart urigtige oplysninger om væsentlige forhold inden for sit eget arbejdsområde.

Aabenraa Kommunes kommunikationspolitik

I Aabenraa Kommunes kommunikationspolitik fastsættes rammerne for udtalelser på kommunens vegne, idet det hedder:

Offentligt ansatte har samme ret til at ytre sig offentligt som andre borgere.

Når man udtaler sig som privatperson, må man naturligvis give udtryk for sine private holdninger i medierne, så længe man ikke bryder sin tavshedspligt.

Når vi udtaler os som ansatte, omtaler vi beslutninger, der er truffet i Aabenraa Kommune loyalt.

Alle ansatte i Aabenraa Kommune kan som fagpersoner udtale sig til pressen om faktuelle forhold inden for eget område. Det er alene politikere, der giver udtryk for holdninger og vurderinger eller kommenterer politiske aspekter i kommunens virke.

Link til den samlede kommunikationspolitik:
<https://medarbejderportalen.aabenraa.dk/media/5901/aabenraa-kommune-kommunikationspolitik.pdf>

Spørgsmål – svar

Følgende oversigt giver svar på de spørgsmål til brugen af dine muligheder for at ytre dig som privatperson, som vi har modtaget fra dine kolleger i Aabenraa Kommune.

Må jeg som fagperson offentligt give udtryk for min faglige bekymring over besparelser?	Ja. Det kan efter den konkrete omstændighed være relevant, at du gør opmærksom på, at du udtaler dig på egne vegne (som privatperson). Du kan f.eks. sige: Jeg som pædagog synes... Hvis du udtaler dig på flere kollegers vegne og siger "vi", kan det efter omstændigheden være nødvendigt, at du gør det tydeligt, at du ikke udtaler dig på myndighedens vegne.
Hvor kommer jeg som fagperson bedst af med min faglige bekymring over et serviceniveau?	Du kan benytte ledelsessystemet, MED-systemet eller ytrer din bekymring i offentligheden. Et aktivt ledelses- og MED-system er afhængig af, at du også benytter disse muligheder, hvis du er bekymret.
Hvad må jeg svare, når et barn, en forælder, en borger eller en pårørende spørger mig på min arbejdsplads, hvad jeg mener om en besparelse, en flytning eller andre politiske emner?	Du må svare, hvad du mener. Det vil typisk være nødvendigt, at du gør opmærksom på, at det er din private holdning. Aabenraa Kommune har ikke nogen holdning til, hvem du taler med i din fritid. Aabenraa Kommune ønsker ikke, at du skal bruge arbejdstid på at drøfte dine private holdninger med kommunens borgere, pårørende eller samarbejdspartnere, så vi opfordrer til, at du afslutter samtalen om emnet så hurtigt, som det lader sig gøre. Aabenraa Kommune har tillid til, at du forstår at tage de nødvendige hensyn.
Må jeg rejse mig op på et offentligt vælgermøde sige hvor jeg er ansat, og give udtryk for min faglige bekymring eller min uenighed?	Ja. Det kan efter den konkrete omstændighed være relevant, at du gør opmærksom på, at du udtaler dig på egne vegne (som privatperson). Du kan f.eks. sige: Jeg er ansat i sygeplejen, og jeg synes... Hvis du udtaler dig på flere kollegers vegne og siger "vi", kan det efter omstændigheden være nødvendigt, at du gør det tydeligt, at du ikke udtaler dig på myndighedens vegne.

Må jeg skrive et læserbrev til avisen om min uenighed med politikernes beslutning, hvis det fremgår, at jeg er ansat i kommunen?	Ja. Det kan efter den konkrete omstændighed være relevant, at du gør opmærksom på, at du udtaler dig på egne vegne (som privatperson) Du kan f.eks. skrive: Jeg er ansat som lærer på skole xx, og jeg synes... Hvis du udtaler dig på flere kollegers vegne og skriver "vi", kan det efter omstændigheden være nødvendigt, at du gør det tydeligt, at du ikke udtaler dig på myndighedens vegne.
Må jeg som ansat skrive på sociale medier, f.eks. Facebook, at jeg er uenig i politiske beslutninger?	Ja. På din egen profil på sociale medier agerer du altid som privatperson.
Må jeg som medarbejder udtale mig om trivslen på min arbejdsplads?	Ja.
Må jeg som medarbejder udtale mig om en kollega eller en leder	Ja - set med de juridiske briller. Du bør dog altid overveje, om det er ordentligt overfor pågældende. Hvis du ønsker at udtale kritik af en enkeltperson, skal du være opmærksom på, at udtalelsen ikke bliver ærekrænkende.
Må jeg som medarbejder udtale mig til en borger om visiteret tid til ydelser (serviceniveau)?	Aabenraa Kommune har ikke nogen holdning til, hvem du taler med i din fritid. Aabenraa Kommune ønsker ikke, at du tager initiativ til en samtale om dine private holdninger i din arbejdstid. Du må svare, hvad du mener, hvis du bliver spurgt. Det vil typisk være nødvendigt, at du gør opmærksom på, at det er din private holdning. Aabenraa Kommune ønsker ikke, at du skal bruge arbejdstid på at drøfte dine private holdninger med kommunens borgere, pårørende eller samarbejdspartnere, så vi opfordrer til, at du afslutter samtalen om emnet så hurtigt, som det lader sig gøre. Aabenraa Kommune har tillid til, at du forstår at tage de nødvendige hensyn.

Må jeg på sociale medier like og dele politiske opslag, som jeg er enig/uenig i?	Ja. På din egen profil på sociale medier agerer du altid som privatperson.
Hvornår bliver jeg illoyal overfor min arbejdsplads i forhold til kommunikationspolitikken?	Når du udtaler dig på myndighedens/kommunens vegne og ikke omtaler politiske og administrative beslutninger loyalt.
Må en tillidsvalgt sige mere end en medarbejder?	Alle offentligt ansatte har ytringsfrihed. En tillidsrepræsentant udtaler sig typisk på vegne af en række kolleger – altså er der ikke særskielt behov for at gøre opmærksom på, at udtalelsen ikke sker på kommunens vegne. Det ligger implicit forstået i hvervet. Derfor kan tillidsvalgte også benytte arbejdstid til at udtale sig som en del af hvervet. Hvis tillidsvalgte udtaler sig som fagperson på myndighedens vegne, skal de som alle øvrige medarbejdere omtale politiske og administrative beslutninger loyalt.

Afsluttende bemærkninger

Ytringsfrihed giver mulighed for at deltage i den offentlige debat. Ytringsfrihed giver også frihed til ikke at deltage i en debat.

I lighed med den generelle tendens i samfundet oplever vi i Aabenraa Kommune, at tonen i den offentlige debat, ikke mindst på de sociale medier, er blevet hårdere. Borgere, pårørende og samarbejdspartnere kan have holdninger til dig baseret på dine ytringer.

Udgiver:

Aabenraa Kommune
Skelbækvej 2,
6200 Aabenraa
www.aabenraa.dk

Redaktion:

Tom Ahmt,
formand for HMU og
kommunaldirektør,
ahmt@aabenaar.dk

Heidi Hald,
næstformand i HMU,
htha@aabenaar.dk

Karen Storgaard
Larsen,
personalechef

